

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Imigracja w UE a polityka integracji — współpraca między władzami regionalnymi i lokalnymi a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego”

(2006/C 318/24)

Dnia 14 lipca 2005 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, postanowił sporządzić opinię w sprawie: „Imigracja w UE a polityka integracji — współpraca między władzami regionalnymi i lokalnymi a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego”.

Sekcja ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 13 lipca 2006 r. Sprawozdawcą był Luis Miguel Pariza Castaños.

Na 429. sesji plenarnej w dniach 13-14 września 2006 r. (posiedzenie z dnia 13 września 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 181 do 7 — 8 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wprowadzenie

1.1 W 2002 r. EKES sporządził opinię z inicjatywy własnej w sprawie: „Imigracja, integracja a rola społeczeństwa obywatelskiego”⁽¹⁾, w celu pobudzenia debaty politycznej i społecznej na szczeblu wspólnotowym i uczynienia z polityki integracyjnej jednego z podstawowych elementów polityki w dziedzinie imigracji i azylu.

1.2 Jedną z propozycji zawartych w opinii dotyczyła opracowania przez Unię Europejską wspólnotowego programu na rzecz wspierania integracji społecznej imigrantów. EKES uważa za konieczne opracowanie programów wspierających integrację nowo przybyłych imigrantów oraz osób przyjeżdżających w ramach łączenia rodzin. Odnosi się to również do osób ubiegających się o azyl i uchodźców, którzy oprócz tego, że posiadają ogólnoeuropejski status, są chronieni prawem międzynarodowym.

1.3 W dniach 9-10 września 2002 r. EKES, we współpracy z Komisją, zorganizował konferencję poświęconą tym zagadnieniom. Wzięło w niej udział ponad 200 przedstawicieli partnerów społecznych i najbardziej reprezentatywnych organizacji pozarządowych spośród sieci europejskich oraz z 25 państw członkowskich. Celem konferencji było włączenie społeczeństwa obywatelskiego we wspieranie europejskich strategii integracyjnych.

1.4 W podsumowaniu wyników konferencji stwierdzono, że partnerem społecznym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego przypada kluczowa rola w procesie integracji oraz że „Unia Europejska i jej państwa członkowskie powinny **promować integrację** imigrantów, uchodźców oraz mniejszości, **zwłaszcza na szczeblu regionalnym i lokalnym**. Dlatego niezbędne jest ustanowienie **europejskiego programu na rzecz integracji**”⁽²⁾.

⁽¹⁾ DzU C 125 z 27.5.2002 r. (sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños; współsprawozdawca: Vitor Melícias)

⁽²⁾ Zob. ogólne wnioski z konferencji

1.5 W 2003 r. Rada Europejska ustanowiła krajowe punkty kontaktowe ds. integracji oraz zwróciła się do Komisji o przedstawienie rocznego sprawozdania w sprawie migracji i integracji⁽³⁾. Komisja sporządziła również komunikat w sprawie *imigracji, integracji i zatrudnienia*⁽⁴⁾, w którym przyjęła podejście całościowe do kwestii integracji, poparte w opinii wydanej przez EKES⁽⁵⁾. W listopadzie 2004 r. Komisja opublikowała dokument pt. „Podręcznik integracji dla osób odpowiedzialnych za kształtowanie i wdrażanie polityki” (*Handbook on Integration for policy-makers and practitioners*)⁽⁶⁾.

1.6 Rada przyjęła w dniach 4-5 listopada 2004 r. program haski, w którym podkreślono potrzebę zapewnienia lepszej koordynacji krajowych strategii integracyjnych oraz inicjatyw UE w tej dziedzinie, a także stwierdzono, że strategie UE powinny opierać się na wspólnych zasadach oraz jasnych metodach dokonywania ocen.

1.7 Obecnie mamy do czynienia z bardziej rozbudowanymi ramami politycznymi i legislacyjnymi w zakresie polityki imigracyjnej. Niniejsza opinia stanowi nowy wkład EKES-u w tej dziedzinie, przy czym Komitet koncentruje się na podmiotach społecznych i politycznych na szczeblu regionalnym i lokalnym, ponieważ to właśnie w tym obszarze można najskuteczniej sprostać wyzwaniom oraz uzyskać najlepsze rezultaty wprowadzanych strategii.

1.8 Jako uzupełnienie prac nad niniejszą opinią EKES zorganizował w Barcelonie przesłuchanie, którego celem była wymiana najlepszych praktyk stosowanych przez władze regionalne i lokalne (sprawozdanie z przesłuchania znajduje się w załączniku II), a także — przy współdziałaniu MOP oraz Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy — przesłuchanie w Dublinie w celu przestudiowania najlepszych praktyk w zakresie integracji i walki z dyskryminacją w miejscu pracy (sprawozdanie z przesłuchania jest przedstawione w załączniku III).

⁽³⁾ COM(2004) 508 końcowy

⁽⁴⁾ COM(2003) 336 końcowy

⁽⁵⁾ DzU C 80 z 30.3.2004 (sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños)

⁽⁶⁾ http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/handbook_en.pdf

2. Wspólna agenda na rzecz integracji

2.1 W dniu 1 września 2005 r. Komisja opublikowała komunikat w sprawie: „Wspólna agenda na rzecz integracji obywateli państw trzecich w Unii Europejskiej” (7). EKES z zadowoleniem przyjął ten dokument i poparł propozycję zrealizowania sugestii Komitetu zawartej w opinii oraz wysuniętej podczas konferencji z 2002 r.

2.2 W komunikacie wezwano państwa członkowskie do intensyfikacji działań w dziedzinie krajowych strategii na rzecz integracji imigrantów oraz dążenia do zapewnienia większej spójności tych strategii z działaniami podejmowanymi na szczeblu UE.

2.3 Niniejsza opinia została sporządzona z inicjatywy własnej i nie jest opinią w sprawie komunikatu Komisji, niemniej jednak omawia także stanowisko EKES-u wobec dokumentu COM(2005) 389 końcowy.

2.4 Rada Ministrów ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, obradująca w dniu 19 listopada 2004 r., przyjęła **wspólne podstawowe zasady** na rzecz spójnych europejskich ram polityki integracyjnej. Komisja realizuje powyższe zasady w praktyce poprzez działania, które „powinny [...] być postrzegane jako główne elementy wszystkich krajowych i unijnych polityk integracyjnych” (8). Podstawę działań stanowi jedność zasad (9). EKES uważa te zasady, opracowane w ramach wspólnego programu, za odpowiednią podstawę wyważonej i spójnej polityki integracyjnej na szczeblu krajowym i wspólnym.

2.5 Proponuje się ustanowienie w ramach perspektyw finansowych na lata 2007-2013 **Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich** (10) opartego na wspomnianych wspólnych zasadach. EKES popiera tę propozycję (11) oraz wyraża nadzieję, że zostanie ona uwzględniona w przyszłym budżecie UE.

2.6 Agenda sugeruje, że część zadań zostanie zrealizowana na szczeblu krajowym, a pozostałe na szczeblu wspólnotowym. Komisja pragnie przeprowadzać ciągłą ocenę programów.

2.7 Komisja potwierdza, że „istotne znaczenie ma promowanie spójniejszego podejścia do integracji, uwzględniającego kompetencje państw członkowskich oraz **ich władz lokalnych i regionalnych** w tym zakresie” (12).

(7) COM(2005) 389 końcowy

(8) Zob. COM(2005) 389 końcowy, pkt 2

(9) Załącznik 1

(10) Zob. COM(2005) 123 końcowy

(11) Opinia w sprawie zarządzania przepływami migracyjnymi, DzU C 88 z 11.4.2006 (sprawozdawca: An LE NOUAIL MARLIÈRE)

(12) Zob. COM(2005) 389 końcowy, pkt 3

2.8 Komisja zaproponowała stosowanie w dziedzinie polityki imigracyjnej otwartej metody koordynacji (13), jednak Rada nie zgodziła się na takie rozwiązanie. EKES (14), który popierał propozycję Komisji, ocenia, że ustanowienie sieci krajowych punktów kontaktowych, wspólnych zasad i procedury oceny polityki integracyjnej stanowi krok w kierunku koordynacji strategii krajowych w ramach wspólnego podejścia. EKES proponuje Komisji i Radzie przyjęcie otwartej metody koordynacji na podstawie tych pozytywnych doświadczeń.

2.9 Należy rozwijać ramy prawne (wspólną politykę) regulujące warunki przyjmowania i pobytu obywateli państw trzecich. Państwa członkowskie powinny we właściwy sposób transponować przyjęte w 2003 r. dyrektywy dotyczące rezydentów długoterminowych oraz łączenia rodzin (15).

2.10 Komisja podkreśla, że wspólna polityka „imigracyjna” oraz wspólna strategia integracji są ze sobą blisko powiązane. Jednakże nie doszło jeszcze do przyjęcia dyrektywy w sprawie przyjmowania imigrantów zarobkowych. EKES (16) podziela stanowisko Komisji, która stwierdziła, że „wszelkie przyjmowane w przyszłości instrumenty polityki migracyjnej powinny uwzględniać zasadę równości traktowania oraz prawa migrantów” (17). Komisja zapowiedziała drugie wydanie podręcznika w sprawie integracji, stworzenie strony internetowej dotyczącej integracji oraz europejskiego forum integracji, a także udoskonalenie corocznych sprawozdań w sprawie migracji i integracji. EKES popiera te zamierzenia i wyraża chęć współpracy z Komisją.

2.11 EKES wyraża zdecydowane poparcie dla realizacji agendy oraz przypomina o stanowisku przedstawionym w poprzedniej opinii: „EKES proponuje, aby Komisji zostało powierzone zarządzanie europejskim programem integracji, na który przeznaczone zostaną dostateczne zasoby gospodarcze w ramach koordynacji polityk krajowych, oraz podkreśla wagę przyznania Komisji przez Radę środków politycznych, legislacyjnych i budżetowych niezbędnych do wspierania integracji imigrantów. EKES podkreśla znaczenie ustanowienia pozytywnych i efektywnych programów opieki nad przybywającymi imigrantami, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego” (18).

2.12 Ponadto EKES proponuje, by UE przeznaczyła wystarczające środki na opiekę humanitarną nad licznymi imigrantami nieposiadającymi dokumentów, którzy przybywają do krajów południowej Europy. Państwa członkowskie UE powinny wykazać się solidarnością i odpowiedzialnością, aby Europa działała w tym względzie według wspólnych zasad.

(13) COM(2001) 387 końcowy

(14) Dz.U. C 221 z 17.9.2002 (sprawozdawca: hr. Soscha zu Eulenburg)

(15) Dyrektywy 2003/109/WE oraz 2003/86/WE

(16) Opinia w sprawie Zielonej księgi w sprawie podejścia UE do zarządzania migracją ekonomiczną (sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños), DzU C 286 z 17.11.2005

(17) Zob. COM(2005) 389 końcowy, pkt 3.2

(18) DzU C 80 z 30.3.2004, pkt 1.10 (sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños)

3. Polityka integracyjna

3.1 Integracja jest procesem dwukierunkowym, opartym na prawach i obowiązkach obywateli państw trzecich oraz społeczeństwa przyjmującego, umożliwiającym pełne włączenie imigrantów w życie kraju. W jednej ze swych opinii EKES określił integrację jako „proces stopniowego zrównywania imigrantów z resztą społeczeństwa, pod względem praw i obowiązków, jak również w zakresie dostępu do towarów, usług i instrumentów udziału w życiu obywatelskim, na zasadach równości szans i równego traktowania”⁽¹⁹⁾.

3.2 Powyższe dwukierunkowe podejście oznacza, że integracja dotyczy nie tylko imigrantów, lecz także społeczeństwa przyjmującego. Celem jest zatem nie tyle integracja imigrantów w społeczeństwie, co raczej ich wzajemna integracja ze społeczeństwem przyjmującym — innymi słowy obie strony powinny się integrować. Działania polityki integracyjnej muszą dotyczyć obu stron, w celu zbudowania społeczeństwa, w którym wszyscy obywatele mają te same prawa i obowiązki oraz dzieląc wartości demokratycznego, otwartego i pluralistycznego społeczeństwa.

3.3 Zarówno imigranci, jak i społeczeństwo przyjmujące muszą rozumieć i szanować wartości kulturowe drugiej strony. Kwestie kulturowe są niejednokrotnie wykorzystywane w charakterze dyskryminacyjnym, tymczasem integracja nie polega na kulturowym dostosowaniu się imigrantów do społeczeństwa przyjmującego. Takie błędne założenie bywało powodem różnych niepowodzeń. Europejskie społeczności mają charakter pluralistyczny w sferze kultury — tendencja ta ma w przyszłości ulec dalszemu wzmocnieniu wraz z procesem rozszerzenia oraz wzrostem imigracji.

3.4 Nie należy zapominać, że w wielu państwach członkowskich zamieszkują liczne grupy mniejszości o różnorodnych korzeniach narodowych i kulturowych, których prawa należy chronić i gwarantować.

3.5 EKES wyraża przekonanie, że różnorodność kulturowa jest jedną z właściwości pluralistycznej i demokratycznej Europy, tak jak jest nią również zasada neutralności wyznaniowej państwa. Imigracja z państw trzecich wnosi nowe elementy do naszej różnorodności oraz wzbogaca nasze społeczeństwa w wymiarze społecznym i kulturowym. Kultura społeczności ludzkich nie może być postrzegana jako niezmienny wzorzec, lecz raczej jako ciągły proces, wzbogacany o najróżniejsze elementy. Zasady niezależności i neutralności instytucji wobec wyznań przyczyniają się do ustanowienia dobrych stosunków między imigrantami a społeczeństwem, które ich przyjmuje. Europejskie społeczności muszą wspierać międzykulturowe programy kształcenia. Konwencja UNESCO⁽²⁰⁾ w sprawie różnorodności

kulturowej stanowi instrument o zasadniczym znaczeniu dla europejskich działań w tej dziedzinie.

3.6 Społeczna integracja imigrantów oznacza również konieczność zrównywania ich praw i obowiązków oraz jest ściśle powiązana z przeciwdziałaniem dyskryminacji. Dyskryminacja jest nielegalną metodą podważającą prawa osobiste. Niektóre państwa członkowskie nie gwarantują w dostatecznym zakresie prawa do życia rodzinnego, ponieważ obowiązują w nich bardzo rygorystyczne przepisy w sprawie łączenia rodzin. Odpowiednich rozwiązań brakuje również w dyrektywie przyjętej przez Radę⁽²¹⁾.

3.7 Zgodnie z zasadą pomocniczości, strategię integracji, realizowane w spójnych ramach europejskich, nie leżą w wyłącznej gestii rządów państw członkowskich. Warunkiem większej efektywności tych polityk jest zaangażowanie w ich realizację władz regionalnych i lokalnych oraz współpraca organizacji społeczeństwa obywatelskiego. EKES proponuje, aby władze regionalne i lokalne ze zwiększonym wysiłkiem promowały nowe strategię integracji.

3.8 Władze regionalne i lokalne, w ramach kompetencji przyznanych im w poszczególnych państwach członkowskich, dysponują instrumentami politycznymi, legislacyjnymi i budżetowymi, które powinny być odpowiednio wykorzystywane w działaniach integracyjnych.

3.9 Zarówno imigranci, jak i społeczeństwa przyjmujące, powinny przyjąć postawę sprzyjającą integracji. Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego muszą brać aktywny udział w realizacji strategii integracyjnych oraz środków służących przeciwdziałaniu dyskryminacji.

3.10 Organizacje społeczeństwa obywatelskiego stają przed fundamentalnym wyzwaniem, jakim jest wspieranie postaw sprzyjających integracji w europejskich społeczeństwach przyjmujących. Partnerzy społeczni, organizacje ochrony praw człowieka, stowarzyszenia sportowe i kulturalne, związki wyznaniowe, organizacje sąsiedzkie, towarzystwa edukacyjne, media i inne podobne instytucje muszą pełnić wiodącą rolę w działaniach na rzecz integracji. W tym celu powinny one otworzyć drzwi imigrantom i dążyć do zapewnienia im udziału w podejmowanych inicjatywach.

3.11 W niektórych marginalnych grupach społeczeństw europejskich narasta dyskryminacja, rasizm i ksenofobia. Postawom tym sprzyjają niektórzy nieodpowiedzialni politycy, a treści pojawiające się w mediach nadają im rozgłos w społeczeństwie. Jednakże wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Europie zwalcza takie postawy na poziomie społecznym i politycznym.

⁽¹⁹⁾ DzU C 125 z 27.5.2002, pkt 1.4 (sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños)

⁽²⁰⁾ Konwencja w sprawie ochrony i szerzenia różnorodności kulturowej form wyrazu, zob.:

http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_I-D=11281&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁽²¹⁾ Zob.: dyrektywa 2003/86/WE oraz opinie EKES-u w DzU C 204 z 18.7.2000 (sprawozdawca: Giacomina Cassina) oraz DzU C 241 z 7.10.2002 (sprawozdawca: Dario Mengozzi)

3.12 Na władzach regionalnych i lokalnych, działających we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, spoczywa odpowiedzialność za informowanie imigrantów i społeczeństwa przyjmującego o przysługujących im prawach i obowiązkach.

3.13 Organizacje i wspólnoty imigrantów odgrywają zasadniczą rolę w procesie przyjmowania oraz integracji. Także one powinny propagować wśród swoich członków postawy sprzyjające integracji i wzmacniać więzi z organizacjami społeczeństwa przyjmującego.

3.14 Władze regionalne i lokalne muszą wspierać działania takich organizacji oraz zasięgać ich opinii przed podejmowaniem decyzji politycznych.

3.15 Dyrektywy o przeciwdziałaniu dyskryminacji ⁽²²⁾ zostały już przyjęte i przetransponowane do prawa krajowego. Komitet czeka na wyniki sprawozdań oceniających ich wpływ i rezultaty.

3.16 Wielu imigrantów i ich potomków oraz członków mniejszości etnicznych lub kulturowych jest jednak dyskryminowanych w zakładach pracy (mimo takich samych kwalifikacji zawodowych): ma większe trudności w zdobyciu zatrudnienia, wykonuje gorszą pracę oraz jest częściej zwalnianych.

3.17 Istotne jest, by partnerzy społeczni na szczeblu regionalnym i lokalnym przeciwdziałali tym dyskryminacyjnym praktykom, stanowiącym naruszenie europejskich przepisów oraz barierę w procesie integracji. Dyskryminacja w miejscu pracy utrudnia także pomyślne funkcjonowanie przedsiębiorstw. Integracja w miejscu pracy i zagwarantowanie równego traktowania — bez dyskryminacji własnych obywateli — stanowią warunek udanej działalności gospodarczej oraz integracji społecznej ⁽²³⁾. Załącznik III zawiera sprawozdanie z przesłuchania zorganizowanego w Dublinie w celu przeanalizowania najlepszych rozwiązań w zakresie integracji w miejscu pracy.

4. Regionalne i lokalne programy integracyjne

4.1 W przeszłości w niektórych państwach członkowskich uważano, że nie ma potrzeby prowadzenia polityki integracyjnej, ponieważ imigranci uznawani byli jedynie za gości, którzy powrócą do swoich krajów pochodzenia po zakończeniu działalności zawodowej. To błędne podejście spowodowało liczne problemy związane z segregacją i marginalizacją społeczną, które próbuje się rozwiązać w ramach prowadzonych obecnie działań.

4.2 Z kolei w innych państwach członkowskich przez wiele lat uważano, że integracja imigrantów zostanie osiągnięta łatwo i automatycznie, bez potrzeby prowadzenia aktywnej polityki. Jednakże zjawiska segregacji i marginalizacji uległy z czasem utrwaleniu, stając się przyczyną poważnych konfliktów społecz-

nych. Obecnie wprowadzane nowe strategie mają naprawić błędy popełnione w przeszłości.

4.3 Należy pamiętać, że nieuregulowana imigracja stanowi przeszkodę w realizacji strategii integracyjnych, ponieważ niezarejestrowani imigranci znajdują się w niepewnym i bardzo trudnym położeniu. W niektórych państwach członkowskich wprowadzono procedury służące zalegalizowaniu pobytu takich osób, sprzyjając tym samym ich integracji.

4.4 Choć w Radzie Unii Europejskiej nadal istnieją wątpliwości co do stosowania w tym zakresie zasady pomocniczości, większość przywódców państw uważa, że spójne strategie integracyjne powinny być wspierane na wszystkich szczeblach: wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

4.5 EKES uważa, że warunkiem efektywności takich strategii jest ich aktywna realizacja w ramach spójnego i całościowego podejścia. Tymczasem władze ograniczają się często do działań *a posteriori*, gdy problemy już się ujawniły i stały się trudne do rozwiązania.

4.6 Proces integracji ma wiele wymiarów i należy w niego zaangażować różnorodne organy władzy publicznej oraz podmioty społeczne. Władze europejskie, krajowe, regionalne i lokalne powinny opracować programy odpowiadające zakresowi posiadanych kompetencji. W celu zagwarantowania skuteczności i ogólnej spójności programów i działań, należy je odpowiednio uzupełniać i koordynować.

4.7 Obywatele oraz władze lokalne — w pierwszej kolejności władze miast — ponoszą negatywne konsekwencje chybionej polityki rządu centralnego, stąd też władze regionalne i lokalne od pewnego czasu realizują własne strategie w dziedzinie przyjmowania i integracji imigrantów. Doświadczenia są zróżnicowane: niektóre mogą służyć za przykład najlepszych praktyk, inne zakończyły się niepowodzeniem.

4.8 Obecna i przyszła skala zjawiska migracji wskazuje na to, że wobec ogromu wyzwań zarówno środki ekonomiczne, jak i działania polityczne władz regionalnych i lokalnych są niewystarczające.

4.9 EKES uważa, że władze regionalne i lokalne powinny, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, opracować plany i programy integracji posiadające określone cele i niezbędne środki. Polityki uprawiane na papierze, czyli programy, na które nie zapewniono środków, są nieskuteczne.

4.10 EKES uważa za rozsądne przeznaczenie części zysków ekonomicznych uzyskiwanych dzięki imigracji na strategię przyjmowania i integracji.

4.11 Niezwykle istotne jest, aby przy opracowywaniu programów i planów integracji konsultowano najbardziej reprezentatywne stowarzyszenia imigrantów.

⁽²²⁾ Dyrektywy 2000/43/WE i 2000/78/WE

⁽²³⁾ Przykładem są pozytywne wyniki działań partnerów społecznych w Irlandii, o których mowa w załączniku III.

4.12 W wielu gminach i regionach w Europie funkcjonują systemy i organa przedstawicielskie i doradcze, w których organizacje społeczeństwa obywatelskiego współpracują z władzami przy opracowywaniu i realizacji strategii integracyjnych.

5. Instrumenty, środki finansowe i ocena

5.1 Na realizację regionalnych i lokalnych planów i programów integracyjnych należy przeznaczyć odpowiednie środki finansowe, jak również ustanowić właściwe instrumenty zarządzania nimi i oceniania ich.

5.2 Jako przykład może posłużyć wiele europejskich regionów i miast, w których funkcjonują specjalne instytucje i służby o szerokim politycznym i technicznym zakresie działań.

5.3 W wielu miastach i regionach funkcjonują również organy doradcze i przedstawicielskie wyznaczone do organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Utworzone zostały także różnorodne fora i rady konsultacyjne, w których biorą udział organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz stowarzyszenia imigrantów.

5.4 EKES uważa, że są one przykładami wzorcowych rozwiązań, które powinny zostać wykorzystane na terytorium całej UE.

5.5 W niektórych miastach istnieją także specjalne wydziały zajmujące się problemami imigrantów oraz wdrażaniem konkretnych części planów integracji.

5.6 Obecnie toczy się debata na temat ryzyka segregacji związanego z ustanowieniem wyspecjalizowanych służb do obsługi imigrantów. EKES uważa, że należy unikać segregacji w korzystaniu z usług publicznych, czasami jednak konieczne może okazać się ustanowienie specjalnych wydziałów, zwłaszcza dla potrzeb przyjmowania przybywających imigrantów.

5.7 EKES jest przekonany o potrzebie zaangażowania partnerów społecznych i pozostałych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie regionalnych i lokalnych planów i programów oraz zarządzanie nimi.

5.8 Pomocne jest także propagowanie współpracy między władzami regionalnymi i lokalnymi przyjmujących społeczeństw europejskich oraz ich odpowiednikami w krajach pochodzenia imigrantów. Istnieją w tym zakresie dobre praktyki, które należałoby rozpowszechnić.

5.9 Niektóre władze decydują się na przydział środków dopiero w wypadku wybuchu konfliktu, w celu jego złagodzenia. Tymczasem warunkiem efektywności strategii integracyjnych jest prowadzenie ich w sposób proaktywny.

5.10 Integracja jest wyzwaniem dla europejskich społeczeństw. Niedawne wydarzenia w wielu krajach dowodzą, że cele w dziedzinie integracji nie są osiągnięte. Chociaż sytuacja

przedstawia się różnorodnie w poszczególnych państwach członkowskich i niektóre problemy są dość specyficzne, w całej Europie należałoby ulepszyć działania w zakresie równego traktowania, integracji i zwalczania dyskryminacji.

5.11 Dlatego EKES proponuje, by różnorodne ośrodki władzy publicznej — na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym — przygotowały, zgodnie z praktykami obowiązującymi w poszczególnych państwach, programy integracyjne i przeznaczyły odpowiednie środki na ich realizację oraz przyjęły postawę proaktywną.

5.12 Konieczne jest, aby programy te zawierały systemy oceny, z użyciem dokładnych wskaźników i przejrzystych procedur. Społeczeństwo obywatelskie powinno wziąć udział w procedurach oceny.

6. Cele

6.1 Zagadnienia i sprawy, które należy uwzględnić w regionalnych i lokalnych programach integracji, są bardzo zróżnicowane. Najważniejsze z nich przedstawiają się następująco:

6.2 *Obserwacja aktualnej sytuacji.* Instytucje muszą dokładnie analizować rzeczywistość imigracyjną oraz sytuację mniejszości na danym terytorium w celu opracowania odpowiednich działań.

6.3 *Pierwsze przyjęcie.* Chodzi tu o: utworzenie ośrodków przyjęć; zapewnienie opieki zdrowotnej i prawnej oraz przejściowego zakwaterowania w określonych przypadkach; prowadzenie wprowadzających kursów językowych; udzielanie informacji na temat praw i zwyczajów społeczeństwa przyjmującego; pomoc w zdobyciu początkowego zatrudnienia itd. Szczególną uwagę w takich działaniach należy zwrócić na nieletnich oraz pozostałe osoby wymagające szczególnego traktowania.

6.4 *Nauczanie języka.* Władze regionalne i lokalne muszą realizować aktywne strategie nauczania języka, gdyż odpowiednia znajomość języka społeczeństwa przyjmującego jest istotnym warunkiem integracji. Kursy językowe powinny odbywać się w ośrodkach położonych w pobliżu miejsca zamieszkania i oferować bardzo elastyczny rozkład zajęć. Na władzach spoczywa obowiązek zapewnienia wszystkim imigrantom możliwości uczestnictwa w kursach.

6.5 *Dostęp do zatrudnienia.* Zatrudnienie należy niewątpliwie do priorytetowych aspektów integracji. Publiczne służby ds. zatrudnienia powinny prowadzić odpowiednie programy: szkolenia zawodowe, doradztwo zawodowe itd.

6.6 Dyskryminacja w miejscu pracy stanowi niezwykle istotną przeszkodę na drodze do integracji. Partnerzy na szczeblu regionalnym i lokalnym powinni jej aktywnie przeciwdziałać.

6.7 *Dostęp do zakwaterowania.* Jednym z największych wyzwań w regionalnej i lokalnej polityce jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości zakwaterowania, bez stosowania praktyk dyskryminacyjnych. Władze muszą przeciwdziałać tworzeniu się zdewastowanych miejskich gett, w których skoncentrowane są duże skupiska imigrantów. W tym celu konieczna jest zmiana, z odpowiednim wyprzedzeniem, polityki urbanistycznej. Priorytetem musi być poprawa jakości życia w takich miejscach.

6.8 *Edukacja.* Systemy edukacyjne powinny zapewniać dzieciom imigrantów dostęp do szkół na wysokim poziomie. Należy zapobiegać częstemu zjawisku nadmiernej koncentracji tych uczniów w szkołach-gettach o niskim poziomie nauczania. Edukacja dzieci jest na każdym etapie podstawą integracji nowych pokoleń.

6.9 Edukacja powinna uwzględniać różnorodność społeczeństw europejskich. Należy zapewnić pomoc międzykulturowych mediatorów oraz zwiększyć potencjał w zakresie nauczania w celu przewyciężenia trudności językowych i kulturowych.

6.10 Programy edukacji osób dorosłych powinny obejmować imigrantów, w szczególności zaś kobiety. Kształcenie zawodowe ma fundamentalne znaczenie dla ułatwiania dostępu imigrantów do zatrudnienia.

6.11 *Dostęp do usług zdrowotnych.* Należy wspierać dostęp imigrantów do usług zdrowotnych i opieki zdrowotnej. W niektórych sytuacjach konieczna może okazać się pomoc międzykulturowych mediatorów.

6.12 *Dostosowanie usług socjalnych.* Imigracja wiąże się często z potrzebami, na których zaspokojenie służby socjalne nie są przygotowane. Dlatego niezbędne jest, aby dostosowały się do nowej sytuacji, wymagającej działania w warunkach różnorodności.

6.13 *Szkolenia specjalistów.* Osoby zatrudnione w służbach pomocy socjalnej, edukacji, policji, służbie zdrowia oraz wszystkich pozostałych służbach publicznych powinny odbyć nowe kursy szkoleniowe, na których poznałyby odpowiednie metody postępowania w stosunku do grup imigrantów i mniejszości.

6.14 *Różnorodność jest zjawiskiem pozytywnym.* Programy kulturowe muszą uwzględniać różnorodność kulturową. Różnorodność jest typową cechą dzisiejszych europejskich miast — dotyczy to także wyznań religijnych.

6.15 Władze lokalne muszą także krzewić *nauczanie współistnienia* oraz sprzyjać dostosowaniu wszystkich osób, bez względu na ich pochodzenie, do stylu życia danego miasta. W nauczaniu współistnienia powinny uczestniczyć zarówno społeczności imigrantów, jak i społeczeństwo przyjmujące, aby można było zwiększyć porozumienie między kulturami oraz wspierać integrację społeczną.

6.16 Wszystkie osoby powinny korzystać z prawa do życia w rodzinie, które stanowi jedno z praw podstawowych uznanych w międzynarodowych konwencjach praw człowieka. Jednakże w wielu wypadkach ani prawodawstwo krajowe, ani też europejska dyrektywa w sprawie łączenia rodzin⁽²⁴⁾ nie gwarantują w wystarczającym stopniu wielu imigrantom korzystania z tego prawa, a jego zapewnienie stanowi niezwykle pozytywny element polityki integracji.

6.17 *Perspektywa równouprawnienia płci.* Zagadnienia związane z równouprawnieniem płci należy włączyć do wszystkich strategii integracyjnych. Szczególne znaczenie ma polityka prowadzenia szkoleń zawodowych, służących ułatwieniu dostępu do zatrudnienia.

6.18 *Zaangażowanie obywatelskie.* Jednym z najważniejszych elementów integracji jest zapewnienie dostępu do instrumentów zaangażowania obywatelskiego. Obywatelom państw trzecich zamieszkałym na stałe lub od długiego czasu należy zapewnić prawa obywatelskie oraz prawo do głosowania w wyborach lokalnych, co proponował już EKES w różnych opiniach⁽²⁵⁾.

7. Nowe strategie dla władz regionalnych i lokalnych (niektóre z wniosków przesłuchania w Barcelonie)

7.1 Potrzeba wspólnych działań i współpracy pomiędzy różnymi instytucjami

7.1.1 Wspólne działania oraz współpraca międzyinstytucjonalna — dwa kluczowe elementy — przejawiają się w dwóch postaciach: horyzontalnej, tj. między władzami lokalnymi oraz wertykalnej, tj. pomiędzy administracją lokalną, regionalną i państwową. Poszczególne władze nie są w stanie same sprostać wyzwaniom stawianym przez imigrację oraz integrację. EKES proponuje, aby władze publiczne ulepszyły systemy koordynacji oraz opracowały procedury oceny współpracy. Komitet pragnie ściślej współpracować z Komitetem Regionów w celu promowania polityki integracji.

7.1.2 Niektóre regiony, jak np. Katalonia czy Szlezwik-Holsztyn, wskazały, że jednym z ich głównych zadań było włączenie rad miejskich w planowanie działań. Również region Campania wspierał wspólne działania ze związkami zawodowymi, jednostkami kościelnymi itp. Władze lokalne, ze swojej strony, podkreślały konieczność wspólnych działań ze służbami wyspecjalizowanymi w takich dziedzinach, jak np. przyjmowanie imigrantów.

⁽²⁴⁾ Zob. dyrektywa 2003/86/WE oraz opinie EKES-u: DzU C 204 z 18.7.2000 (sprawozdawca: Giacomina Cassina) oraz DzU C 241 z 7.10.2002 (sprawozdawca: Dario Mengozzi)

⁽²⁵⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie dostępu do obywatelstwa Unii Europejskiej, DzU C 208 z 3.9.2003 (sprawozdawca: Luis Miguel Pariza Castaños)

7.1.3 Doświadczenia wspólnych działań pomiędzy władzami lokalnymi na szczeblu europejskim stają się coraz liczniejsze; przykładem jest *Eurocities* — organizacja utworzona w 1986 r., do której należą już 123 miasta. Dzieli się ona na grupy robocze, z których jedna zajmuje się imigracją oraz integracją, działając w niej aktywnie niektóre z miast uczestniczących w przesłuchaniu, np. Rotterdam i Leeds. Obok wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk, wspierane są projekty europejskie, w których udział biorą różne miasta.

7.1.4 Inna utworzona niedawno sieć, której konkretnym celem jest polityka imigracji i polityka integracji, to ERLAI (*European Regional and Local Authorities on Asylum and Immigration*). Skupia ona 26 władz regionalnych i lokalnych, a jej celem jest również wymiana informacji i doświadczeń oraz opracowywanie wspólnych działań i projektów.

7.1.5 Oprócz tego istnieją inne projekty wspierane przez różnorodne instytucje. Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy współpracuje, na zasadach sieci, z miastami w celu koordynowania działań integracyjnych.

7.1.6 Na szczeblu europejskim koordynowana przez Komisję sieć krajowych punktów kontaktowych na rzecz integracji ma za zadanie wymianę praktyk zdobytych w tej dziedzinie. Przedstawiciele sieci wnieśli swój wkład w opracowanie podręcznika integracji⁽²⁶⁾ oraz sprawozdanie roczne na temat migracji i integracji⁽²⁷⁾.

7.2 Plany na rzecz integracji i uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego

7.2.1 Władze regionalne i lokalne, które dysponują w zakresie integracji planami i odpowiednimi wydziałami, uzyskują lepsze rezultaty niż władze, które podejmują jedynie rozproszone wysiłki. Planowanie, przyznawanie środków oraz tworzenie instrumentów zarządzania stanowią niezbędne elementy podejścia do zagadnień imigracji i integracji.

7.2.2 EKES uważa za bardzo ważne uczestnictwo organizacji społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu polityki oraz przeprowadzaniu działań. Powodzenie planów na rzecz integracji zależy od zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego. W taki też sposób postąpił Szlezwik-Holsztyn, angażując przed zatwierdzeniem swojego projektu podmioty społeczne i różnorodne organizacje w zakrojoną na szeroką skalę debatę na temat integracji, dzięki czemu społeczeństwo miało świadomość potrzeby polityki integracyjnej. Także inne miasta i regiony dały przykład uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego (Kopenhaga, Barcelona, Helsinki itd.).

7.3 Europejski fundusz na rzecz integracji

7.3.1 Władze regionalne i lokalne działają skuteczniej, jeśli mają wsparcie finansowe ze strony władzy centralnej. Strategie na rzecz integracji wymagają sporych środków, dlatego też państwa członkowskie powinny zaangażować się w większym

stopniu w tę politykę. Szlezwik-Holsztyn, osiągnąwszy pozytywne wyniki w tej dziedzinie, postawił rząd niemiecki przed koniecznością sprostania wspomnianym wymaganiom.

7.3.2 Inne władze lokalne, na przykład władze Lublany i Brescii, stwierdziły, że z powodu niewielkiego wsparcia ze strony rządów nie są w stanie opracować szerszej zakrojonej polityki integracyjnej. Problem ten zaostrza się, jeśli władze regionalne mają niewiele środków własnych. Kwestię tę podniósł francuski region Midi-Pyrénées.

7.3.3 Europejski fundusz na rzecz integracji, zatwierdzony przez Radę i Parlament na okres 2007-2013, ma fundamentalne znaczenie, gdyż dzięki niemu zgromadzone zostaną znaczne środki finansowe na rzecz strategii integracyjnych; pozwoli on także na realizację tychże strategii w spójnym i całościowym kontekście wspólnotowym, z poszanowaniem zasady pomocniczości. Nowe państwa członkowskie wyraziły szczególne zainteresowanie tym funduszem. EKES ponownie wyraża poparcie dla jego utworzenia i wzywa Komisję do konsultowania się z Komitetem w fazie opracowywania rozporządzenia.

7.4 Wyspecjalizowane służby nie mogą prowadzić do segregacji

7.4.1 Należy unikać sytuacji, w której utworzenie wyspecjalizowanych służb dla potrzeb imigrantów sprzyjałoby segregacji. Przedstawiciel Budapesztu zwrócił uwagę, że na Węgrzech przy władzach miejskich znajdują się komórki ds. rodziny, dzieci, zatrudnienia itp., i to właśnie do nich muszą kierować się imigranci, podobnie jak reszta społeczeństwa. Jednakże, ogólnie rzecz biorąc, wszystkie miasta i regiony, które przygotowały strategie integracji, uczyniły to poprzez opracowanie konkretnych planów, przyznanie specjalnych środków i powołanie wyspecjalizowanych służb. Przedstawiciel Helsinek zwrócił uwagę, że nie powinny istnieć specjalne służby dla imigrantów, ale istnieje takie zapotrzebowanie. Spojrzenie to uzmysławia nam, że działania ogólnych służb nie rozwiązują specyficznych sytuacji, trudności, potrzeb i problemów imigrantów.

7.4.2 Dziedzina imigracji i integracji wymaga konkretnych planów, projektów i środków. Pozostaje jednak niepokój co do kwestii unormowania sytuacji, tj. pytanie, jak zapobiec przekształceniu się specyficznych warunków w segregację. Przedstawiciel Brescii wskazał, że służby stworzone na potrzeby imigrantów nie działają obok zwyczajowych urzędów, tylko je uzupełniają. Nie zastępują one normalnych służb, do których muszą się zwracać imigranci we wszystkich sprawach, za które służby te są odpowiedzialne.

7.4.3 Kopenhaga podkreśliła również, że jedną z obaw Rady ds. Integracji jest to, aby jej działania nie usprawiedliwiały jakiegokolwiek segregacji społeczności imigrantów lub mniejszości. Działania mają mieć charakter integracyjny i muszą prowadzić do zbliżenia oraz integracji pomiędzy wszystkimi sektorami społeczeństwa.

⁽²⁶⁾ http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/handbook_en.pdf

⁽²⁷⁾ COM(2004) 508 końcowy

7.4.4 W tym kontekście ważne jest, aby lokalna społeczność nie postrzegła działań na rzecz imigrantów jako przywilejów, gdyż mogłoby to zaostrzyć uprzedzenia i tym samym sprzyjać segregacji. Takiego zdania jest Katalonia, zwracając uwagę, iż podczas przeprowadzania działań nakierowanych na potrzeby imigrantów należy liczyć się z uczuciem odrzucenia, które mogą one rozbudzić wśród społeczności lokalnej. Dlatego też należy dogłębnie objaśniać kroki na rzecz imigracji podejmowane przez władze regionalne i lokalne.

7.5 Cele integracji

7.5.1 Różne miasta i regiony wniosły wiele pomysłów do koncepcji integracji, co pokazuje, że debata ta nie jest jeszcze zakończona w Europie, gdyż istnieją wielorakie kultury polityczne i prawne oraz zróżnicowane modele integracji.

7.5.2 Na zakończenie szeroko zakrojonej debaty Sleszwik-Holsztyn stwierdził, że integracja powinna skupić się na trzech aspektach: jednakowe uczestnictwo, równe prawa i obowiązki oraz opracowanie środków integracyjnych i antydyskryminacyjnych, do których włączeni zostaną zarówno imigranci, jak i społeczeństwo przyjmujące.

7.5.3 Takie podejście integracyjne realizuje portugalska organizacja *Misericordia* i wokół niego koncentruje się polityka integracyjna w Portugalii. Nacisk kładzie się przede wszystkim na politykę równości oraz na ułatwienie uzyskania obywatelstwa.

7.5.4 Barcelona zidentyfikowała trzy osie: wspieranie równości (uznanie praw, wspieranie równości szans i równego traktowania), uznanie różnorodności kulturowej oraz krzewienie koegzystencji (poprzez sprzyjanie działaniom na rzecz spójności społecznej i unikanie tworzenia się odrębnych światów: społeczności lokalnej i grup imigrantów).

7.5.5 Rotterdam zainicjował w 2004 r. ważną debatę, która kwestionowała panujący dotychczas model integracji. Wynikła ona z faktu, iż pomimo prowadzenia na przestrzeni lat aktywnej polityki integracji, w społeczeństwie dochodziło do podziałów oraz zaostrzania się procesów segregacji (zwłaszcza w odniesieniu do społeczności muzułmańskiej). Najwięcej dyskusji wzbudziło podejście „my przeciw nim”, które rozprzestrzeniło się wśród społeczeństwa.

7.5.6 Według Europejskiego Komitetu Koordynacji Budownictwa Społecznego punktem ciężkości debaty na temat integracji jest zagadnienie zniesienia nierówności i zapewnienia równości szans. Zajmuje się on głównie kwestiami mieszkaniowymi i pokazuje, że dyskryminacja w tej dziedzinie jest jedną z najważniejszych przyczyn segregacji społeczności imigrantów.

7.5.7 EKES sądzi, że 11 wspólnych podstawowych zasad (patrz załącznik 1), leżących u podstaw europejskiego programu na rzecz integracji, jest odpowiednią i wyważoną koncepcją. Większość uczestników przesłuchania w Barcelonie była tego samego zdania.

8. Nowe wyzwania dla integracji zawodowej (niektóre z wniosków przesłuchania w Dublinie)

8.1 Poprzez wykonywaną pracę imigranci wnoszą pozytywny wkład w rozwój gospodarczy i dobrobyt społeczny w Europie. EKES sądzi, że imigracja w Europie może być nową szansą dla konkurencyjności przedsiębiorstw oraz warunków pracy i dobrobytu społecznego.

8.2 Zatrudnienie stanowi zasadniczy komponent procesu integracji, ponieważ praca w godnych warunkach jest kluczem do ekonomicznej samodzielności imigrantów oraz sprzyja stosunkom społecznym i wzajemnemu poznaniu między imigrantami a społeczeństwem przyjmującym. EKES proponuje, aby integracja zawodowa realizowana była w warunkach równego traktowania, bez dyskryminacji pomiędzy pracownikami z kraju goszczącego a imigrantami, przy uwzględnieniu niezbędnych wymagań zawodowych.

8.3 Przybyłych do Europy pracowników należy traktować sprawiedliwie, ponieważ chronią ich międzynarodowe konwencje praw człowieka oraz zasady i prawa zawarte w konwencjach MOP. EKES powtarza swoje zalecenie, aby państwa członkowskie UE przystąpiły do konwencji ONZ z 1990 r. w sprawie ochrony praw wszystkich pracowników migrujących i członków ich rodzin.

8.4 Dyrektywy UE w sprawie równego traktowania w miejscu pracy oraz równego traktowania bez względu na rasę lub pochodzenie etniczne stanowią podstawowe instrumenty prawne, niezbędne do ustanawiania prawodawstwa i praktyk stosowanych w państwach członkowskich w celu zwalczania dyskryminacji oraz promowania integracji zawodowej.

8.5 W obszarze zawodowym prawodawstwo i strategię publiczne muszą zostać uzupełnione przez współpracę partnerów społecznych, gdyż integracja zawodowa zależy również od działań społecznych oraz zaangażowania związków zawodowych i pracodawców.

8.6 Państwowe urzędy pracy powinny wspierać programy poprawy dostępu imigrantów do zatrudnienia, co obejmuje usprawnienie uznawania kwalifikacji zawodowych, poprawę nauczania języków obcych oraz szkolenia zawodowego, a także odpowiednie informowanie na temat systemów zatrudnienia państwa przyjmującego.

8.7 Na szczeblu lokalnym bardzo ważną rolę w dziedzinie rozpowszechniania informacji oraz ułatwiania imigrantom dostępu do zatrudnienia odgrywają związki zawodowe, organizacje pracodawców, stowarzyszenia imigrantów oraz pozostałe organizacje społeczeństwa obywatelskiego. W Europie działają organizacje społeczne aktywnie propagujące włączenie imigrantów i ich dzieci do świata pracy, m.in. poprzez programy szkoleń, doradztwo zawodowe, pomoc w zakładaniu drobnych przedsiębiorstw itp.

8.8 Coraz więcej przedsiębiorstw wykorzystuje szanse, które daje integracja zawodowa imigrantów i wzrastająca różnorodność. EKES uważa, że przedsiębiorstwa mogą przyczynić się do większego uwrażliwienia społeczeństwa przyjmującego na zagadnienie dyskryminacji poprzez odrzucenie postaw ksenofobicznych i wykluczających przy zawieraniu umów o pracę.

8.9 Niezbędne jest ustanowienie zarządzania przepływami migracyjnymi realizowanego przez kraje pochodzenia oraz opartego na rzeczywistych możliwościach zawodowej — i tym samym społecznej — integracji.

8.10 Niska jakość miejsc pracy jest również czynnikiem dyskryminacji, jeśli wykorzystuje się trudniejszą sytuację imigranckiej siły roboczej.

8.11 W ramach związków zawodowych pojawiają się czasami tendencje do korporacjonizmu, broniące jedynie partykularnych interesów i wykluczające imigrantów. EKES sądzi, że związki zawodowe powinny włączyć pracowników-imigrantów w swoje szeregi oraz ułatwić im dostęp do stanowisk przedstawicielskich i kierowniczych. Wiele związków zawodowych stosuje wzorcowe rozwiązania zapewniające równość praw pracowników niezależnie od ich pochodzenia i narodowości.

8.12 Związki pracowników stoją przed ważnym wyzwaniem zagwarantowania przejrzystości na rynku pracy. EKES jest zdania, że wraz ze związkami zawodowymi powinny one współpracować z władzami regionalnymi i lokalnymi w celu zapobiegania dyskryminacji i wspierania postaw integracyjnych.

8.13 Partnerzy społeczni, którzy są głównymi podmiotami, jeśli chodzi o funkcjonowanie rynków pracy, i podstawowymi filarami życia gospodarczego i społecznego w Europie, mają do odegrania znaczącą rolę w dziedzinie integracji. W kontekście negocjacji w sprawie umów zbiorowych muszą sprostać spoczywającemu na nich obowiązkowi integracji imigrantów i wykorzenić z umów zbiorowych oraz przepisów i praktyk w miejscu pracy wszelkie bezpośrednie czy pośrednie przejawy dyskryminacji.

8.14 W Europie istnieją liczne przykłady najlepszych praktyk partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które zdaniem Komitetu powinny zostać rozpowszechnione. Podczas przesłuchania w Dublinie przeanalizowano pozytywne doświadczenia w przedsiębiorstwach, związkach zawodowych, organizacjach pracodawców i organizacjach społecznych. Spośród nich Komitet pragnie wymienić dwa przykłady: zaangażowanie partnerów społecznych w Irlandii na rzecz zarządzania różnorodnością w przedsiębiorstwach oraz zwalczania dyskryminacji, a także porozumienie partnerów społecznych w Hiszpanii na rzecz legalizacji nieuregulowanej imigracji i zatrudnienia oraz zarządzania imigracją zarobkową poprzez współpracę i dialog społeczny.

8.15 EKES jest zdania, iż potrzebne są aktywne strategie i nowe zobowiązania ze strony partnerów społecznych na rzecz wspierania społecznych postaw integracyjnych i równego traktowania oraz zwalczania dyskryminacji w miejscu pracy. Europejski dialog społeczny mógłby stanowić właściwe ramy dla podjęcia nowych zobowiązań przez partnerów społecznych na szczeblu, który uznają za właściwy.

8.16 Europejski dialog społeczny stanowi wyłączną odpowiedzialność partnerów społecznych. ETUC (Europejska Konfederacja Związków Zawodowych) oraz UNICE (Europejska Unia Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców) opracowały program na rzecz tego dialogu. EKES wyraża nadzieję, że osiągną one zaplanowane cele.

8.17 EKES może być stałym forum dialogu dotyczącego najlepszych praktyk w dziedzinie integracji i imigracji. W związku z tym Komitet będzie nadal pracował wspólnie z Fundacją Dublińską i MOP nad tym, aby w Europie rozwinięto integracyjne strategie i praktyki. Komitet zorganizuje nowe spotkania i fora, w których udział wezmą partnerzy społeczni i pozostałe organizacje społeczeństwa obywatelskiego w celu omówienia i wymiany najlepszych praktyk integracyjnych w Europie.

Bruksela, 13 lipca 2006 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND